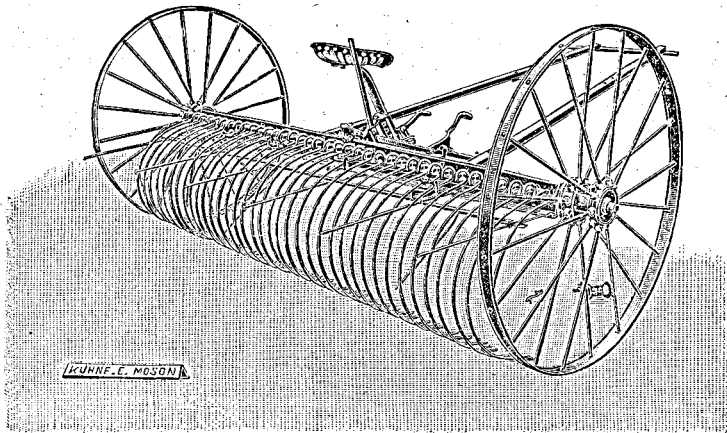
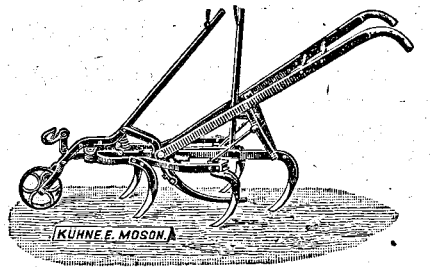

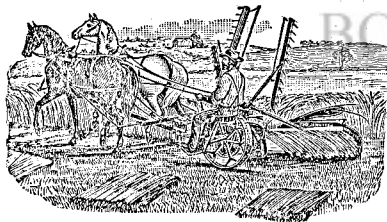
„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

Egy- és többsoros kapáló- és töltőgető-
eszközök, „Columbia“ kultivátorok,
Herrmann-féle kukoricakapálók,
„Osborne“ kaszáló- és aratógépek,
szénagereblyék. Cséplőkészletek járgány- és
motorhajtásra

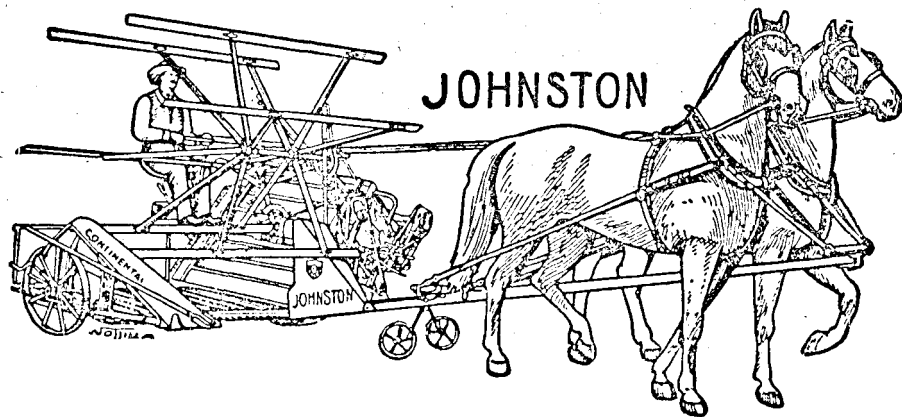
Budapesti főraktár: VI., Vilmos-császár-ut 59.

3007 **Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.**

„Johnston“

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legfőkéletebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében ajánljuk „JOHNSTON“ gyártmányu
amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal
Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Patkánin

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

patkányirtó szer

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatá-
sú találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes.
1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány ki-
irtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagy-
ságu gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Keresek

egy teljesen beruházott jó

Birtokot

jó lakással, vasut mellett,
fix administratiora.

Érdeklődők. címét a kiadóhivatal
azonnal közölni fogja velem. 3192

Gyakorlati vizsgát tett, 23 évi jó praxissal bíró 46
éves nő, szorgalmas, kisigényű, magyarul és románul
beszélő katonamentes

GAZDATISZT

— esetleg azonnalra —

állást keres.

3191

Címét kívánságra megmondja az

ERDÉLYI GAZDA kiadóhivatala.

Hirdetések felvételnek

az

ERDÉLYI

GAZDA

kiadó-

hivatalában

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfel-
leségeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

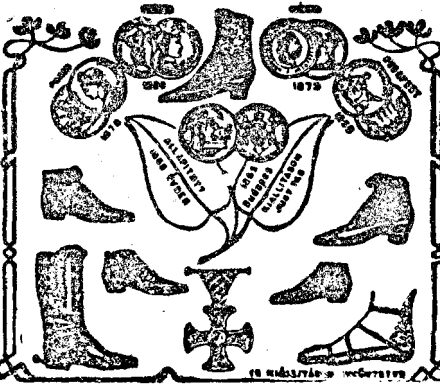
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhe-
lyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű
férfi és női cipőraktárára

3008

Megrendelés után készít ame-
rikai és francia vagy bármily
tetszés szerinti faconu cipőket,
a legkényesebb igényeknek is
megfelelő kivitelben. — Vidéki
megrendelések pontosan és
gyors kivitelben mérték után,
de legbiztosabban egy használt,
a lábra találó cipő dekuldesé-
vel eszközöltenek. — Kiváló
tisztelettel: Matutsek József.

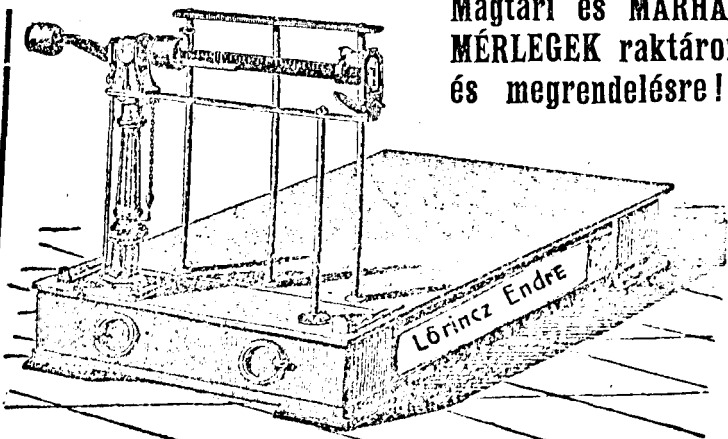
PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KOLOZSVÁR,

HOSSZU-UTCA 26. SZ.

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

3111

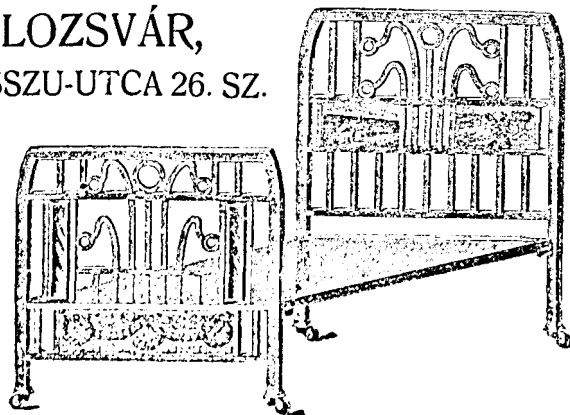
**Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!**

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szak-
májába vágó minden munkát. Kór-
házak, szállodák, gazdaságok, is-
tállóak, tehenészetek stb. fa, vagy
fémbutorral való berendezését.

Folyósó, lépcső és sirrácok készi-
tését. Gazdasági és kerti kerítéseket
Kerti butorokat és sátrakat. Réz-
és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSHÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJEBENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Vetések állása és a mezőgazdaság állapota május 13-án	151
Két amerikai szövetséget. Rothmeyer	152
A kapálás. Gáspár József	153
Kormányintézkedések	154
Vegyes közlemények	154
Hirdetések.	

Vetések állása és a mezőgazdaság állapota május 13-án.*

Április hó végén és május hó első napjain országsszerte száraz és derült idő volt, mialatt a hőmérséklet jelentékeny ingadozást mutatott. Míg ugyanis nappal igen gyakran 25 C fok fölé emelkedett, addig éjjel, illetve hajnalban több helyen csaknem a fagypontra süllyedt a hőmérséklet. Május hó 3-án és 4-én változékonyra fordult az idő, az ország legnagyobb részében beborult, egyes helyeken zivataros esők jártak és a hőmérséklet nappal is alacsony maradt, majd további hűvös időjárás mellett a csapadék megszűnt és csak 8—10-ike között esett ismét. Ez az eső sem volt azonban országos, sőt mennyisége is csak szóróványosan haladta meg a 10 millimétert. Ezután ismét szárazabbra fordult az idő, miközben éjjelenként annyira lehűlt a levegő, hogy a május 10—13-ika közötti éjjeleken gyöngye fagyok keletkeztek. Ily fagyot jelentettek: Heves, Pest, Hont, Liptó, Nógrád, Pozsony, Turóc, Zólyom, Bereg, Borsód, Szepes, Ung, Szabolcs, Szatmár, Szilág, Fogaras, Kis-Küküllő, Maros-Torda, Nagy-Küküllő és Torda-Aranyos vármegyék egyes helyein. Ezen fagyok azonban többnyire oly gyöngék voltak, hogy a kalászosokban egyáltalán semmi kárt nem okoztak, csupán az érzékenyebb kerti veteményeket, a szőlőt és a gyümölcsöt csípték meg helyenkint, lényegesebb kárt azonban ezek sem szenvedtek.

Az eső mennyisége a legutóbbi két hét alatt az ország tulnyomó részén 10 milliméteren alul maradt, sőt sok helyütt az öt millimétert sem érte el és vannak területek — különösen a Duna balpartján — ahol egyáltalán nem esett. Legtöbb (10, illetve helyenkint 20 millimétert meghaladó) eső volt a Dunántul déli részein, a Duna-Tisza közének déli felében, a Tisza-Maros szögén, a Királyhágóntul délkeleti vármegyében és a Pilisi-hegyek vidékén.

A legutóbbi hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt tizenöt napot tehát általánosságban az esőhiány és a hűvös időjárás jellemzi. Bár rendes körülmények között a ve-

* A m. kir. földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól és a m. kir. gazdasági felügyelőségektől beérkezett jelentések szerint.

tések fejlődésére május havában a gyakori meleg esők kívánatosak, az elmúlt két hét vázolt időjárása a gazdasági helyzetre kedvezőtlennek még sem mondható, mert az azt megelőző időszak bőséges csapadéka következtében a földnek meg van a már szépen megerősödött őszi vetések fejlődéséhez szükséges nedvessége, másrészt a szárazabb időjárás igen alkalmas volt a télen és a kora tavasszal járt bőséges csapadék miatt megkésett gazdasági munkálatok végzésére.

Tény azonban, hogy most már úgy az őszi kalászosok további jó fejlődése, mint különösen a tavaszi vetések és egyéb vetemények megerősödése, illetve a későbbi vetettek kikelése céljából országos jó meleg esőre volna szükség, mert a talaj felső része egyes helyeken nagyon kiszáradt, ami egyrészt a növényzet kellő táplálkozását és nedvkeringését, másrészt a még földben lévő magvak gyors kikelését akadályozza.

Az általános gazdasági helyzet ezek szerint május hó első felében nem rosszabbodott, bár nem is javult annyira, mint amennyire a két héttel ezelőtt mutatkozott igen kedvező kilátások után a kedvező időjárás esetén várni lehetett. Az őszi vetések legnagyobb része még most is kitünően áll s elég jól bírja az eső hiányát, a gyöngye tavasziak azonban különösen a kevésbé jól művelt törpebirtokokon helyenkint már sárgulni kezdenek. Ha azonban a várt esőzés rövid idő alatt bekövetkezik s az ősziak fejlődésében csapadékhiány miatt visszacsúszás nem áll be, a tavasziak pedig jól megerősödhetnek, akkor a két héttel ezelőtt mutatkozó kitünő termés kilátások nemcsak megmaradnak, hanem még fokozódhatnak is.

A kalászosokkal bevetett terület nagysága ezidőszertől még meg nem állapítható ugyan, a beérkezett jelentésekből azonban — mint a megelőző hivatalos vetésjelentésekben is már jeleztem, — arra lehet következtetni, hogy úgy az ősziak, mint a tavasziak vetésterülete eléri azt a nagyságot, amely normális években bevetve szokott lenni. Kiszántások az ősziakból leginkább kiázás következtében történtek, ezeket a területeket azonban legtöbb helyen tavasziakkal újra bevetették. Egér- és rovarkárok miatt ez évben kevesebb területet kellett kiszántani, mint máskor, mert a téli sok csapadék úgy a rovarokat, mint különösen az egereket nagyon kipusztította s így kártételeik lényegesen csökkentek.

Az őszi buzavetések általában még jól bírják a szárazságot, de további kedvező fejlődésükhöz kiadós meleg esőre volna szükségük. Elvértve panaszok hallhatók ugyan már, hogy az eső hiánya és a hűvös időjárás miatt sárgulni és ritkulni kezdenek, az ország tulnyomó nagy részében azonban a beérkezett jelentések szerint jelenleg még mindig elég jó, sőt — különösen az ország déli és nyugati részeiben — kitünő termés kilátással bíznak. Ezek azon-

ban csak akkor valósulhatnak meg, ha rövidesen jó esőt kapnak a vetések s nagyobb elemi csapások nem érik.

Fejlődésük a dombosabb helyeken néhol megakad, általában azonban normális, száriba indultak, sőt legtöbb helyen már kalászuk is hasban van.

Az acat és egyéb gyom több helyen még mindig igen sok a vetések között, mert irtásukra leginkább csak a nagyobb birtokokon fordítanak kellő gondot.

Helyenkint a drótféreg és a szalmadaráz okoz károkat s elvértve rozsda is mutatkozik. Ez utóbbi terjedésének a száraz időjárás nem kedvezett s ez az oka, hogy folyó évben emiatt aránylag kevés panasz hallható.

Az őszi rozsvetések kalászukat legtöbb helyen már kihányták, de még nem virágnak. A hűvös, száraz időjárás miatt kissé visszamaradtak fejlődésükben s több helyen ritkák, de kalászaik legnagyobb részben elég szépek. A rozsok között több egérkár látható, mint a búzák között. Helyenkint a drótféreg és futrinka károsítja. Szalmája a dombosabb helyeken elég nagy, a mélyebben fekvő részeken azonban nagyobbára alacsony. A rozsvetések is mindenütt esőt kívánnak, még pedig vagy még a küszöbön levő virágzás előtt, vagy közvetlenül utána, mert ha esetleg épen virágzás alatt kapnának nagyobb esőt, sok ablakos kalász maradna.

A tavaszi buza- és rozsvetések általában szépen kikeltek, elég sűrűek, de néhol eső hiányában sárgulni kezdenek. Bokrosodásukhoz és további jó fejlődésükhöz mielőbb kiadós meleg esőre volna szükségük. Ahol a kiszántott ősziak helyeire vagy a ritka vetések fölé vetették, szépen kikeltek, de a szárazság miatt fejlődésükben ezek is megakadtak.

Az árpa és zabvetések általában elég jók, de ezek is esőt kívánnak. Az őszi árpa kalásza hasban van, sőt a korai vetésű egyes helyeken már kiképződött. A tavaszi árpa szépen kikel, de néhol sárgás és sok benne az acat. A zabvetések részint már kikeltek, részint még csak most kelnek. Egyes helyeken ugyanis csak a legutóbbi időben vetették. Ugy az árpa, mint a zab sok helyen nagyon gyomos. Mindkettőnek jó meleg esőre volna szüksége.

A tengeri vetése javarészt még folyamatban van, minek oka főleg abban rejlik, hogy a száraz időjárás folytán a talaj csak nehezen munkálható meg. A korai vetések jól megmunkált talajban szépen keltek, a tavasszal szántott, rögzösen beművelt talajban ellenben nehezen kelnek. A kikelt vetéseket egyes helyeken a dér kissé megcsípte s itt-ott sárgásak. A drótféreg okozta károkról csak elvértve lehet panaszt hallani. Jó meleg esőre volna szükség.

A burgonya ültetése általában be van fejezve, csak itt-ott van még folyamatban. Jól

A gazdasági és kerti

vetőmagvakat

szerezzük be a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

3003

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeget szakemberi kézzel készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebéd- és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

kel, különösen a homokos talajon, a kötött talajban ellenben a szárazság kissé hátráltatja a kelést. A fagy csak a korai vetésekben okozott némi kárt. Az ország középső és déli részén a korai burgonya kapálása már kezdetét vette.

A korai cukorrépa vetések szépen és egyenletesen keltek, a későiek ellenben részint a fogyatékos talajelőkészítés, részint pedig a szárazság miatt hiányosak. A fagy kárt nem okozott, ellenben nagy a panasz a bolha és az ormányos bogár kártétele miatt. A korai vetések egyelése és első kapálása sok helyütt már folyamatban van.

A takarmányrépa vetése egyes helyeken még folyamatban van, a legtöbb helyen azonban már befejeződött. A korai vetések elég szépen keltek, a későiek azonban a szárazság miatt hiányosak.

A kerti vetemények fejlődését a száraz időjárás kissé megakasztotta. A palántázás egyes helyeken még folyamatban van. A korai borsó szép, ugyszintén a paraj és saláta is, melyből egyes helyeken már piacra is visznek. A fagy számbavehető kárt csak néhány felvidéki és Királyhágóntúli vármegyében okozott.

A bab és egyéb hüvelyesek ültetése egyes helyeken még folyamatban van. A borsó egyenletesen kelt, itt-ott már kapálják, a babot jórészt még csak most ültetik. A korai ültetéseknél a fagy sok helyütt tetemes kárt okozott úgy, hogy egyes helyeken újra kell vetni.

A melegágyi káposztapalánták mindenütt szépek és erőteljesek. Kiültetésük már sok helyütt kezdetét vette, egyes helyeken, különösen az északi és a Királyhágóntúli vármegyékben azonban eső hiánya miatt a palántázást még nem lehetett foganatosítani. A korábban kiültetett palánták elég szépek és kielégítően fejlődnek ott, ahol elegendő csapadék volt. Kiadós, meleg esőre volna szükség. Rovarkárt eddig sehol sem észleltek.

A komló a Duna-Tisza közén szépen fejlődik, szára egyes helyeken 140—150 cm. magas. A Duna jobbpartján fejlődése kielégítő, itt-ott a bolha némi kárt okozott a fiatal hajtásokban. A Tisza-Maros szögén szintén jól fejlődik, a Királyhágóntúli vármegyékben azonban egyes helyeken a fiatal hajtások lefagytak s így fejlődésében kissé visszamaradt. Kötözése, metszése jórészt befejeztetett, ugyszintén első kapálása is.

A kender és len majdnem mindenütt el van már vetve. Szépen kelt. A vetések sűrűek, csak egyes helyeken, ahol kevés volt a csapadék, ritkábbak. Fagykár csak kevés helyen észleltetett. Általában kiadós, meleg esőre volna szükség.

A dohány melegágyi palántái szépek, erőteljesek és egészségesek. Kiültetésük a legtöbb helyen kezdetét vette, sok helyütt azonban a kiültetést a száraz időjárás késlelteti.

A mesterséges takarmányok közül a lóhere fejlődése általában kielégítő, kivéve a Duna jobb- és balpartját, ahol az egerkár következtében sok kipusztult. Kaszálása zöld etetésre egyes helyeken kezdetét vette. Jó, meleg esőre még sokat javulhat.

A lucerna fejlődése jó közepes, sok helyütt az utóbbi hűvös időjárás fejlődésében megakasztotta. Helyenkint alacsony, ritka és gyomos. Első kaszálása majdnem mindenütt megkezdődött.

A búkköny általában jól kelt, fejlődésében azonban a száraz időjárás hátráltatja. A korábbi vetések kielégítőek, a későbbiek azonban hiányosak és itt-ott gazosak. A bolhaokozta károk csak szórványosan észlelhetők. Jó meleg esőre volna szükség.

A mohar vetése folyamatban van.

A csalamádé vetése folyamatban van. A korai vetések jól megmunkált talajban szépen keltek, elég sűrűek és jók, rögzös talajban ellenben rosszul keltek. A kelést késlelteti a száraz időjárás. A kikelt vetésekben a fagy csak kevés kárt okozott.

A rét fűnövése a lapályokon, hol a talajvíz a száraz időjárás következtében javarészt már teljesen felszikkadt, kielégítő, a dombosabb helyeken azonban a szárazság folytán fejlődésében kissé visszamaradt. Általában közepes szénatermesre van kilátás. Meleg idő és bő csapadék még lényeges javulást hozhat.

A legelő állása kielégítőnek mondható, bár a szárazság és hideg időjárás hátráltatja a gyepesedést. A jószág, melyet a legtöbb helyen már kihajtottak, elegendő és elég jó táplálékot talál. Javulásához meleg idő és eső szükséges.

A gyümölcs terméskilátásaiban az utóbbi fagyokozta kár lényeges változást nem idézett elő. A fagy kártétele főleg az északi és délkeleti vármegyékben volt nagyobb mérvű és itt is leginkább csak a barack és mandulában, valamint cseresznye és meggyben. A dió és mogyoró alig szenvedett a fagytól, legkevesebb kárt okozott a fagy szilva, alma és körte, valamint egyéb gyümölcsben. A terméskilátások, eltekintve fenti csak helyi jelentőséggel bíró károktól, jóknak mondhatók.

Két amerikai szövetkezet.

A szövetkezeti élet fejlődése az intenzív terjedésének jele, minél fejlettebb valamely állam gazdasági élete, annál több a szövetkezet, más szóval, a szövetkezeti értékesítés nemcsak a fejlődött gazdasági életet mutatja, hanem a gyarapodás, a vagyoni tehetőség kétségtelen bizonyítéka is, ezt látjuk Dániában, Németországban s újabban itt az amerikai Egyesült Államokban is. Mig Európában a szövetkezeti értékesítést főleg a kis-

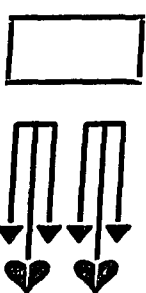
birtokos veszi igénybe, itt a középbirtokosnak is ez az egyedüli módja a boldogulásnak. Itt a középbirtokos és kisbirtokos egy uton halad, mert a körülmények kényszerítik erre. A nagybirtok egyes dúsgazdag milliomosok vagy trustok kezén van, kik nincsenek az eladásra kényszerítve, bevárhatják az árak javulását, esetleg maguk irányítják a gazdasági termények piaci árfolyamát, ezzel ellentétben a középbirtokos — ez aránylag kevés van — teljesen ki van szolgáltatva a merkantilista érdekeknek. Az Egyesült Államokban ma kormányon levő demokrata pártnak politikája is inkább a merkantilista érdekeket szolgálja, különösen vámpolitikája okoz a gazdáknak nagy károkat. A canadai kormány inkább a gazdáknak kedvez, ez természetes, hisz Canada teljesen földművelő állam. Ugy a canadai, mint az Egyesült Államok kormánya sokat áldoz a szövetkezeti élet fejlődésére.

Az amerikai szövetkezeti élet nem régi, de fejlődése igazán amerikai méretekben történik. Igaz, az agrárius vezetőkörök mindent elkövetnek a szövetkezeti eszme terjesztésére, de ennek más oka is van, ez pedig az amerikai közép- és kisbirtokos gyakorlati és üzleti érzelme, mert itt minden gazda tudja a közvetítő kereskedelemnek a gazdára nézve kártékony hatását s iparkodik védekezni ellene, ennek pedig mindenhol csak egy útja van — a szövetkezeti értékesítés.

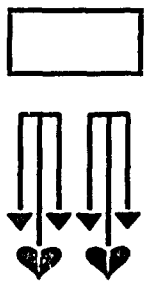
A canadai szövetkezetek között ma a legnagyobb a Grain Grover's Grain Company of Canada. Részvényjegyzések alapján alakult 1906-ban Jaskatscheuan és Manitorba körületekben, székhelye Winnipeg. A szövetkezet egyik alapítója az ottani gabonatözsde nek. Fejlődése szinte tűnemenyes, az első üzleti évben eladott 2.340.000 bushel gabonát s tavaly már több mint 30 millió bushel gabonát hozott a piacra. Alaptőkéje 810.000 dollár, ebből be van már fizetve 645.000 dollár. Tagjainak száma, illetve részvényes 14 ezer farmer. A szövetkezet eddig általában 10% osztalékot fizetett s ennek dacára 200.000 dollár tartalék tőkével rendelkezik. A szövetkezethez tartozik 170 gabona elevator szövetkezet, 1913-ban megvásárolta a szövetkezet a Wancomerben fennálló Terminal elevátort.

A szövetkezet egy gőzmalmot is tart üzemben, a feldolgozott gabonaneműeket vasúti kocsik szállítványban a csatlakozott helyi szövetkezetek kapják s így a tagok egy-egy zsák liszt vásárlásánál körülbelül 1 dollár megtakarítást érhetnek el. A tagok a szövetkezet útján vehetnek szenet, itt és nagyobb vásárlás mellett a megtakarítás tonnánként 2—3 dollár.

Nemrégiben a szövetkezet Canada nyugati részén óriási erdőterületeket vásárolt, hol a fa épületfának lesz feldolgozva s így a tagok olcsó épületfához juthatnak. A szövetkezetnek saját nyomdája és lapja van, a „Grain

Igen fontos minden gazdának, hogy a legújabb szerkezetű **Kalmár rendszerű kukoricza morzsolót használja**, mert ezzel a legtekélyesebb munkát gyorsan végezheti, nem töri a csutkát, nem hagy rajta szemet, könnyű járatu és olcsó. **Kalmár Zs. és Társa** különleges tisztító **gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.** ::::::::::::::

Graver's Guide". Winnipeg székhelyen kívül két központja van Fort-Wilhamban és Wacomberben. Alkalmazottjainak száma 350.

Az Egyesült Államokban főleg a tejszövetkezeteknek van nagy jelentőségük, részben a nagy távolságok s ez által a nagyobb üzemköltségek, részben a közvetítő tejkereskedelem tulkapásai miatt, mert a statisztikai kimutatások szerint minden 1 dollárral értékesített tejmenyiség árából csak annak a fele, vagyis 50 cent került a termelőhöz. Van Hoven statisztikai kimutatása szerint, ha az amerikai gazda a tejet a közvetítő kereskedelem útján értékesíti, nem érhet el több jövedelmet, mint $4\frac{1}{5}\%$ -ot, ehhez járul a mindinkább emelkedő földbér és takarmányárak, így a gazda szinte kényszerítve van a szövetkezeti értékesítésre.

Az „Erie Country Milk Association“ (Erie város Pennsylvania állam), ma egyike Amerika legjobb üzemű tejszövetkezeteinek. A szövetkezet célja Erie várost tejjel és tejtermékekkel ellátni s e mellett a tagok tejjgazdaságának jövedelmezőségét biztosítani. A szövetkezet 15 év előtt alakult részvénytársasági alapon 50.000 dollár alaptőkével, részvényt csak farmer vehetett és vehet (ára darabonként 50 dollár), minden részvényesnek joga van minden tulajdonában levő részvény után $16\frac{2}{3}$ quart tej napi szállítására, amelyik gazda pl. 100 quart tejet akar naponta a szövetkezetnek adni, annak 6 részvényel kell birnia, azonban az alapszabályok értelmében legfeljebb 10 és legkevesebb 3 részvényel kell birni minden tagnak.

A szövetkezet ma már nagy, három emeletes székházzal bír s a legmodernebb gépekkel van felszerelve. A városhoz közel lakó tagok a tejet villanyos motorral, a távolabb lakók pedig esetleg automobillal vagy vasuton szállítják. A tej megérkezés után megvizsgálva, megmérve s egy tisztítógépen áthajtva lesz, majd pasteurizálva, 1400 Farenheitre felmelegítve 30 percig e hőfokon tartva, majd lehűtik 48° Farenheitre, ezután üvegbe lesz töltve. A szövetkezet a tejet és tejtermékeket állandó vevőinek házhoz szállítja. A naponként el nem adott tejet vajnak dolgozzák fel, sőt még a soványtejet is megfelelő gépek alkalmazásával ipari célokra dolgozzák fel. A szövetkezet Erie Countryban két fióküzletet tart fenn, mindkét helyen csak vaját és sajtot gyártanak.

A nagy üzemhez óriási jégmenyiség is szükséges, a szövetkezet a szükséges jeget házi kezelésben álló jéggyárban állítja elő, a téli hónapokban 500—800 tonna jég lesz előállítva, mert a nyári jégszükséglet másképpen nem fedezhető.

A szövetkezet tagjai ma tejjgazdaságuk után 8—11 százalékos jövedelmet kapnak s emellett a részvényekben fektetett tőke után a szövetkezet 7—8% osztalékot fizet.

Az Egyesült Államok területén sok tejszövetkezetet láttam s ezek között gyenge üzeműt nem láttam, ennek oka az amerikai praktikus üzleti szellem s a — helyes vezetés.

Rothmeyer.

A kapálás.

A gazdálkodásnak a növények fejlődésére nézve legtevékenyebb hónapja minden évben — a *junius*. Ebben a hónapban dől el a legtöbb terménynek sorsa, a legkülönösebben pedig a kapás- és takarmánynövények képe alakul ki. Az őszi vetések felett ugyanis elhatározó volt az április, a tavaszi kalászosok sorsát pedig már a május döntötte el. A kapásnövények termésére ugyan a *junius* hava hozza meg a döntést, erre azonban a természet igen nagy szerepet juttatott nekünk gazdáknak is: ha a kapásnövényeknek a maga idejében és a megfelelő mértékben megadhatjuk az ápolást, már *junius* havában leraktuk a jó termés alapját, ha pedig ezeknek a feltételeknek nem teszünk eleget, a termést már most elveszítettük, az őszt majdan csak mint tanu-fog járulni annak bebizonyításához.

A kapálás oly közönséges, elemi gazdasági ismeretet és gyakorlati jártasságot igénylő gazdasági munka, hogy ezt időszerűsége dacára is, egy cikk tárgyává tenni, majdnem annyi, mint az ismétlések közömbös utait keresni. Ennek dacára is azonban mégis szükségét látom az időszerűsége kapcsán egy rövid cikk keretében ismételtén foglalkozni ezzel a kérdéssel s ezt indokolni tudom azzal, hogy gazdáink — általánosságban szólva — nincsenek tisztában, hogy miért kell végezni a kapálást, s ebből folyólag évről-évre olyan mulasztás hibájába esnek, mely bizonytalanra teszi és tetemesen alább szállítja a földnek a termőereje után várható termését.

Magára a munkára, előrebocsátom, nem sok kifogást tehetünk, aminek meg is találjuk magyarázatát abban, hogy az erdélyi részekben a kapásnövények ápolása túlnyomó részt a részes művelők kezében van, akiknek a megállapított termés hányadához való igen nagy szükségük miatt, még nagyobb és mélyrehatóbb érdekük fűződik a munkához, mint magának a munkaadónak — a földbirtok tulajdonosának.

Annál inkább kifogásolható a kapálásnál az, hogy nem a maga idejében indítják be a munkát és nem ismétlik annyiszor, ahányszor azt a növények igénye és a talaj természete megkívánja. A kapálás beindításánál és ismétlésénél tapasztalható ezen mulasztás oka egyfelől — mondhatjuk főként — az, hogy a gazdák a drága és nem elégséges kézimunkaerőben takarékoskodni akarnak; másfelől pedig az a téves felfogás, mely a gazdák között meggyökerezett, hogy az ápolásra szoruló növényeket egyedül és csupán azért kell kapálni, hogy a közöttük fellépő gyomokat kiirtsák. E kétfős ok hatása alatt igen természetesen csak akkor fognak a munkához, amikor általa a legkövetesebb a gyomirtás s ehhez a legkevesebb munkaerőt kell felhasználni. Ez pedig a kapálásra váró vetésnek abban az állapotában van, melyben a gyomok már jokora fejlődésre jutottak. Minél előbbre haladott ugyanis a gyomok fejlődése, annál tökéletesebb az egyéviéknél a kapálás által való teljes kiirtása, az évelőknél pedig annál lassabb az új sarjhajtás előtörése. Ezeknek a körülményeknek a hatása alatt a gazdák az egyoldalúság hibájába estek, amelyből való kibontakozásra s

egyben a kapálás helyes útjának kijelölésére — a kapálás célját kell teljes világításban megismernünk.

A tények és a tapasztalatok igazolják s ennél fogva nem kíván bizonyítást, hogy a kapálásnak elsőrendű célja a művelési növények között akarunk ellenére felferődött gyomnövények kiirtása, amelyek a tápanyag elvonása és a beárnyékolás által, tehát két oldalról támadják meg a művelési növényeket fejlődésükben. Másodrendű célja lesz a kapálásnak a termőföld felső rétegének porhanyítása, meglazítása. Másodsorba helyeztük ezt, de azért jelentőségében nem marad mögötte a gyomirtásnak, a gyök- és gumós növényeknél pedig (répa, burgonya) méltán vehetjük a gyomirtással egyenlő rangu tényezőnek. Ezeknél ugyanis a termelés célját képező része a növénynek a földszíne alatt fejlődik; ezekre a földszíne alatt elhelyezkedett növényi részekre nézve (gyök, gumó) részben azért, hogy ott szabadon terjeszkedhessenek, növekedhessenek, részben pedig azért, hogy ott több nedvességhez és téplálékhoz juthassanak, talán még a gyomirtás fölébe is helyezhető — tehát elsőrendű feltétele a kapálásnak — talajporhanyítása. Ennél a két növénynél tehát elsőrendű céljából a kapálásnak az a törekvés kell vezesse a gazdákat, hogy a kapálást minél előbb beindítsák, hogy a vetés alkalmával megtömődött, esetleg esőverte talajt meglazítsák — felporhanyítsák — s ezt azután ismételjék másfélhetenkint vagy kéthetenként a növény fejlődésének addig a határáig, amíg a szár és levelek annyira gyarapodtak, olyan nagyra nőtt a növény, hogy közöttük a szár és levelek megsértése nélkül munkát végezni nem lehet. A kapálás szüksége ugyan még azután is indokolt lenne, de lemondunk róla, mivel azután már a szár és levelek megsértésével többet ártunk, mint használunk a munkával; a másik célt, a gyomirtást pedig ezután már a beárnyékolás által maga a kultivált növény végzi el.

A tengerinél ugyan elsőrendű tényező a gyomirtás, de itt meg azért kell siettetni más oldalról megint a munkát, hogy a növény, melyre mindenekfelett igen érzékeny — a beárnyékolás alól felszabadíttassék. A kapálás szabálya képpen tehát általánosságban kimondhatjuk: hogy *mihelyt a kapálást igénylő növény kikelt s a gyomoktól megkülönböztethető — a sorok jól látszanak — azonnal indítsuk be a munkát s ismételjük annyiszor, ahányszor annak szüksége mutatkozik, egészen addig, amíg a szár és levelek megsértése nélkül a munkát folytatni lehet.* A felfűtött szabályból magából következik, hogy a sűrű kapálással tökéletesebb lesz a gyomirtás, ez a tökéletesebb munka azonban nem jár annak arányában emelkedő költséggel is, mivel a korai és gyakori kapálás a gyomosodás kisebb mértékénél fogva — kevesebb munkaerőt vesz igénybe. Ha így járunk el a tengerit: 3—4-szer, a burgonyát, répát: 4—5-ször kapálhatjuk meg.

Ez a sűrű kapálás azonban minden időben, az idén pedig különösen, csak ugy adható meg, ha a munkára fogatos sormivelőket — a lókapákat, a töltőgetőket — vesszük alkalmazásba. A fogatos sormivelők iránt a

Legjobb minőségű

kéveköttő manilazsineg-et

azonnali szállításra ajánl

a Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Vilmos-császár-ut 32.

tél és a tavasz folyamán, a munkáshiány kényszere alatt eddig szokatlan érdeklődés indult meg, melynek, ha következése lesz a soros mivelés szélesebb mederbe terelt és állandó alkalmazása: beigazolódik erre is a szálló ige — „minden rosszban van valami jó“.

Gáspár József.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Hadifoglyok mezőgazdasági alkalmazása magánosoknál. A földművelésügyi miniszter értesítette az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy intézkedések történtek arra nézve, hogy a hadifoglyokat mezőgazdasági munka céljaira magánosok is igénybevehessék. E rendelkezés értelmében magánosok saját gazdasági üzemükben végzendő mezőgazdasági munkára hadifoglyokat csak 200-as, vagy ennél nagyobb csoportokban kaphatnak és csakis a csoportlétszám tíz százalékának megfelelő őrszeméllyel. A hadifoglyok átengedésére irányuló kérvények a gazdaság fekvése szerint illetékes főispánnál nyújtandók be, aki azokat megfelelő véleményezéssel közvetlenül a hadfelügyeleti bizottsághoz terjeszti fel s ha ez a bizottság a kérelmet teljesíthetőnek találja, további intézkedés és a hadifoglyok kiutalása végett az illetékes cs. és kir. katonai parancsnokságnak küldi meg. A rendelet beható intézkedéseket állapít meg az egészségügyi ellenőrzésre nézve, noha három heti elkülönítés és orvosi megfigyelés előzi meg a hadifoglyoknak utnak indítását, a kiutalt hadifoglycsoport a hozzá beosztott örkülönítmény tagjaival együtt az utolsó vasuti állomáson való megérkezése után a munkaadó költségére hatósági orvos által megvizsgálandó és ez az orvosi vizsgálat legalább két hetenként megismétlendő. Az egyes birtokosok a részükre engedélyezett hadifoglycsoportoknak gazdasági munkálatokra való igénybevétele tekintetében a katonai parancsnoksággal írásbeli szerződést tartoznak kötni. A hadifoglyok csak a szokásos mezőgazdasági és földmunkálatokra alkalmazhatók, lehetőleg tekintetbe véve az illetők rendfokozatát, műveltségi fokát és egyéb személyes alkalmasságukat. A munkáltatás a katonai parancsnokság állandó ellenőrzése alatt áll. A munkaadó köteles a foglalkoztatandó hadifoglyok és a kirendelt örkülönítmény részére megfelelő és biztos külön elszállásolásról, fekvőhelyekről, takaróról gondoskodni, továbbá őket saját költségén szükséges tüzelőanyaggal és a hazai gazdasági munkásokkal minden tekintetben egyenlő, egészséges és elegendő étellel ellátni. Külön munkálatokért pótlék fejében tea, dohány, főzelékfélék, tézsa stb. adhatók, szeszitalokat azonban adni nem szabad. A hadifoglyok munkája fejében a munkaadó minden hadifogly után naponként hat fillért tartozik a hadügyi igazgatás javára az illetékes katonai parancsnokságnak hetenként utólagosan megtéríteni. Ezenkívül a munkaadót terhelik a hadifoglyoknak, az örkülönítménynek vasuton, vagy hajón oda- és visszajuttatási költségei s végül ugyancsak a munkaadó köteles a szükséges munkaeszközökről és azok időközi javításáról gondoskodni. Pihe-nőnapul a hadifoglyok részére kizárólag a vasárnap van megállapítva, egyéb napokon a hadifoglyok a gazdasági, illetve a földmunkáknál szokásos törvényes munkaidőben foglalkoztatandók. Egyéb részletek tekintetében az illetékes katonai parancsnokságok adnak bővebb felvilágosítást.

Előleg a termésre. A gazdatársadalom átmeneti hitelszükségletének kielégítése a miniszterelnök ma kiadott rendeletével kedvező megoldást nyert. A pénzügytelék mellett, melyek a terméselőleget a postatakarékpénztár és a gazda között majd közvetítik, a hitelszövetkezeteknek hízagpótló szerepük van, ami igen szerencsés megoldás a mezőgazdasági hitel új rendszerének megalapozása tekintetében. Igye-

kezni kell továbbra is, hogy a szövetkezet és a gazda kapcsolata még bensőbb legyen. A vidék hitelszerveinek illetően bevonása a gabonakészletek lefoglalásába, országos hálózatu rekviráló szervet teremt, mely helyi ismerete révén is értékes szolgálatot tehet a gabonaellátás érdekeinek. Az 1761/1915. M. E. számú kormányrendeletet a termés adásvételi tilalmáról megjelent 1198/1915. M. E. számú rendelet a következőkben egészíti ki:

Az első szakasz szerint a m. kir. postatakarékpénztárnál jelentkező és ez utóbbi által erre kijelölt pénzügytelék, ideértve a hitelszövetkezeteket is, a m. kir. postatakarékpénztár által részükre e célból nyújtandó hitelnek megfelelően a termelőknek az 1915. évi termésből várható buza-, rozs-, árpa-, zab- és repceterményeire előleget adhatnak a következő föltétel mellett: Előleget csak a várható termésnek a termelő gazdasági és háztartási szükségletét meghaladó részéig és csak bezáróan 1915. július 25. napjáig lehet adni. Az előleg buzánál métermázsánként 20 koronát, rozsnál, árpánál, zabnál és repcénél métermázsánként 15 koronát meg nem haladhat. 3. Az előleg fedezetül négy hónaponál nem hosszabb lejáratu, postatakarékpénztárhoz telepített váltót kell adni és a váltó összege után jutalék és költség fölszámítása nélkül az Osztrák és Magyar Bank váltóleszámitoló kamatlatát legfeljebb 1 és fél százalékkal meghaladó kamatot lehet számítani. 4. A termelő a termésből várt azt a terménymennyiséget, amelyre előleget kapott, az előleget nyújtó pénzügyteléknek a meghatározott minta szerint kiállított kötlevelel eladásra lekötö a termények átvételének idejére nézve hatóságilag megállapítandó maximális árban. 5. A terményeknek eladásra lekötése csak úgy érvényes, ha a 3. pontban említett váltót a postatakarékpénztár az előleget nyújtó pénzügyteléknek leszámítja. 6. A termelő az ügylettől az előleg egyidejű visszafizetésével állhat. A váltónak az 5. pont értelmében történt leszámításáról az előleget nyújtó pénzügytelék a termelőt haladéktalanul értesíteni köteles.

A második szakasz intézkedik, hogy a termelő a jövőbeli terméséből várható azt a terménymennyiséget, amely az 1. szakasz értelmében a kapott előleg fejében le van kötve, másnak el nem idegenítheti, azon másnak jogot nem engedhet, sem azzal egyébként nem rendelkezhetik. A harmadik szakasz előírja, hogy az előlegnek a termelő kezéhez kifizetése és a terményeknek ez alapon eladásra lekötése a hitelezőkkel és az ingatlan árverési vevőjével szemben is érvényes. A negyedik szakasz szerint a minisztérium gondoskodik arról, hogy azok a termények, amelyeket a pénzügytelék az 1. szakasz értelmében megvett, a közszükséglet céljára átvéssenek. A pénzügytelék a végből köteles a termés megőrzéséről gondoskodni és azt a minisztérium rendelkezése értelmében a kijelölendő hatóságnak vagy személynek (cégnak) az 1. szakasz 4. pontjában említett átvétel idejére nézve hatóságilag megállapított áron átengedni. Az átvételi ár kifizetése a postatakarékpénztár útján történik. Végül intézkedik a kormány az iránt is, hogy az a termelő, aki az előlegezéssel lekötött termények betakarításáról, beszedéséről és megőrzéséről a rendes gazdálkodásnak megfelelően nem gondoskodik, vagy az említett terményeket a jelen rendelet ellenére elidegeníti, azokon másnak jogot enged, vagy azokkal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A hadsereg és a mezőgazdasági munka biztosítása.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felterjesztése kapcsán báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter tájékoztatta az egyesületet mindazon intézkedések-

ről, melyek a mezőgazdasági munka és a termelés biztosítása tekintetében a hadsereg részéről sürgősen megtételtek. E szerint Frigyes főherceg, tábornagy rendeletet intézett valamennyi hadsereg főparancsnokságához, valamennyi hadtápparancsnoksághoz, az erődítmények parancsnokságaihoz és a cs. és kir. katonai parancsnokságokhoz, melyben utasította őket, hogy a mezőgazdasági munkálatok eredményesebbé tétele érdekében a polgári hatóságokat az általuk megindítandó munkálatok keresztülvitelében minél hathatósan támogassák. Nevezetesen megtiltotta e cél elérése végett, hogy a kiutalt vetőmag, valamint a szükségét szenvedő lakosság részére szolgáló élelmiszerkészlet legkisebb hányadát is akár hadiszolgáltatásra, akár a hadsereg, vagy egyes katonai személyek számára lefoglalják és igénybe vegyék. Felhatalmazta továbbá Frigyes főherceg főparancsnok a hadtápparancsnokságokat, hogy a hadműveletek szünetelése esetén a helyzethez mérten, de mindenkor katonai felügyelet mellett, segítségképpen átengedhessék a vetési munkálatokhoz a nélkülözhető és pihenésre beosztott legénység és fogatok egy részét. Elrendelte ezenkívül Frigyes főherceg tábornagy minden olyan megművelhető katonai terület hasznosítását, melynek bevetése a ráfordított vetőmagot előreláthatólag megéri. Ezeknek a területeknek bevetéséhez megkivántató vetőmag kiszolgáltatására az illetékes katonai parancsnokságok kaptak utasítást. Végül gondoskodás történt arról is, hogy az egyes hadtápparancsnokságok a katonai célokra hasznavehetetlenné vált, de nem beteg lovakat árverés útján, közigazgatási tisztviselők jelenlétében adják el a helyszínén környékbeli gazdáknak, akik az ilyen árverések időpontjáról előzetesen értesítendő, míg kereskedők és lókupecsek ezekről az árverésekről a legszigorubban kitérítendő.

— **A hadikölcsön és a kiscgazdák.** A „Gazdaszövetség“, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja lelkes szózattal fordul a kötelekbe tartozó kiscgazdához. Megállapítja ebben, hogy mikor újabb hadikölcsönt kér az állam, nem egyébről van szó, mint a háboru megrövidítéséről. Ezekben a nagy óráknak nem szabad kislelkűnek lenni. Ha a táborból levél érkezik, melyben testvérünk, vagy édes fiunk segítséget kér, vajon kinek lenne szive hozzá, hogy ridegen annyit válaszoljon: nem adok!? Vajon nem küldené-e el a jó édes anya, a szerető testvér utolsó forintját, egyetlen falat kenyérét is az ellenséggel küzdő vérenek? Nos, ebben a pillanatban is véreink kérnek segítséget, eszközöket harcaik gyorsabb eredményére. Kinek van lelke, haik megtagadja kérésüket? Nem hisszük, hogy egy is akad a földművelőgazdák között, aki a saját véreinek a kérését megtagadja, mikor az nem is ajándékra irányul, hanem csupán kölcsönre. Hisz ez a kölcsön a világ legkedvezőbb kölcsöne, mert pompás gyümölcsözése mellett két olyan jótálló vállal érte felelősséget, mint Hindenburg és Mackensen vitéz tábornokok. A hadjárat eredményei és kilátásai mindennél jobban biztatnak a hadikölcsön jegyzésére. A német nép látva a szövetséges sikereket a legfélelmezőbb ellenséggel, az oroszszal szemben, háromszor annyit jegyzett a második hadikölcsönre, mint az elsőre. Ha pedig nagy szövetségesünknek van oka a győzelmi lelkesedésre, akkor ép úgy van nekünk is, mert ebben a küzdelemben sorsunk egymáséhoz van kötve és ez nem lehet egyéb, mint a végső diadal. Siessünk a nemzeti kölcsön jegyzésével, mert ezzel közelebb hozzuk a diadalnak a napjait.

— **Kettős termelés a dohányföldeken.** A Dohányjövédéki Központi Igazgatóság az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közbenjárására, tekintettel a háboru viszonyokra, kivételesen megengedte, hogy ez évben a dohány között más alacsonyabb növésű és korai érésű növények és pedig korai burgonya, bokor- vagy gyalogbab is termeltesse, azzal a kikötéssel azonban, hogy az egyes dohánytermesztők ezt

a kedvezményt dohánytermesztési engedélyüknek csak egyötöd részén vehetik igénybe. Mint-hogy e mellett elsőrendű érdek, hogy az országos dohánytermés mennyiségi hozama is kellőképpen biztosítottassék, a Központi Igazgatóság a közötte termelést ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a dohánytermesztők az eddigi sorés növénytavolságot kötelesek betartani. Haracsék László jövedéki igazgató ebben az értelemben a felügyelősegeket utasította.

— **A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének igazgatóválasztmánya** Bernáth Béla elnöklété alatt tartott ülésén jóváhagyta dr. Drucker Jenő igazgató évi jelentését melyet a június hóban megtartandó közgyűlés elé terjesztenek. Végül a rezgálékérdéssel foglalkozott az igazgatóválasztmány.

— **Állami gazdaságokban eladó állatok.** A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémiánál: 10 darab egy éves mangalica tenyészkán darabonként 150 korona. A kassai magy. kir. gazdasági akadémiánál 15 darab 1 éves friz kosbárány darabonként 100 korona, 8 darab 2 éves friz kosbárány darabonként 200 korona. Ezeknek a bárányoknak az anyái a múlt évben a báránytejen kívül 132—280 liter tejet adtak. 7 darab 2 éves kos darabonként 200 korona, 10 darab 1 éves kos 100 korona. A készthelyi m. kir. gazdasági akadémiánál 23 darab 1—2 éves merinoprecoce tenyészkos, minőség szerint darabonként 200—400 korona és 2% tenyészdíj. A debreczeni m. kir. gazdasági akadémiánál Financ, bonyhádi tájfajta bika anyja legutolsó tejelése 2881 liter, ára 1300 korona, Csatlós, bonyhádi tájfajta anyja legutolsó tejelése 2881 liter, ára 1200 korona, Kardos, bonyhádi tájfajta bika, anyja legutolsó tejelése 2690 liter, ára 1000 korona, Palkó, bonyhádi anyja legutolsó tejelése 1409 liter, ára 800 korona, Furkó bonyhádi tájfajta bika, anyja legutolsó tejelése 2720 liter, ára 900 korona.

— **Magyar Nők Korona-Alapja.** A honvédelmi miniszterium Hadsegélyző hivatala a vitéz katonáink özvegyei és árvái érdekében a háború kitörése óta folytatott humanitárius munkájába aktív munkatársul kívánja bevonnani a magyar női társadalmat. Az eddigi gyűjtés eredményétől teljesen különálló alapot óhajt teremteni a Hadsegélyző Hivatal. Az özvegyek és árvák életbevágóan fontos érdekeinek felkarolására „Magyar Nők Korona-Alapja” néven indul hódító útjára ez a nemes és szép akció, mely méltó kifejezője lesz a magyar társadalom aszszonyai és leányai példátlan nagylelkűségének, a nagy idők szellemétől való ihlettségének és igaz hazafiságának.

Az akció országos jellegű, nem maradhat ki abból egyetlen magyar asszony, egyetlen magyar leány sem. A Magyar Nők Korona-Alapjának tagjává válik mindenki aki legalább egy (1) korona adománnyal járul az alaphoz. Legyen ez az új alap minél hatalmasabb, hadd lássa mindenki, hogy a magyar nő méltó az ő páratlanul álló jó híréhez, hadd igazolja a tények, hogy a magyar nőt a jótékonyosság szolgálatában sem lehet fölülmulni.

Akik a Magyar Nők Korona-Alapjához egy (1) koronás adományaikkal nagylelkűen hozzájárulnak: művészi emlék-szelvényt kapnak. Hogy e nemes mozgalom minél szélesebb körben elterjedjen, a magyar női társadalom vezető tagjai egy nagyválasztmány keretében csoportosultak. Ők veszik kezükbe ennek a gyönyörű akciónak az intézését. A nagyválasztmány Budapesten alakul meg, mintegy központi szerveként az egész magyarországi országos mozgalomnak, de már a legközelebbi időben az ország minden városában és községében is hadsegélyző hölgybizottságok alakulnak, programjukba véve a koronás emlék-szelvények árusítását. Nincs kétség aziránt, hogy e hölgy-bizottságok a leg-

élénkebb agitációt fogják kifejteni a hősök özvegyei és árvái érdekében.

Az emlékszelvény-füzetekért (á 20 korona) vagy az egyes szelvényekért (á 1 korona) a Hadsegélyző Hivatalhoz (Budapest, képviselőház épülete) kell fordulni, e szelvény-füzetek Budapesten a nagyválasztmány tagjainál, továbbá a tiszti kaszinó (Václai-utca 38.) második emeletén és a Kossuth-Lajos-utca 20. szám alatt lévő persely-osztályban, vidéken pedig a hadsegélyző hölgy-bizottságoknál s azok tagjainál is kaphatók.

A Magyar Nők Korona-Alapjának nagyválasztmányában a következők foglalnak helyet: gróf Almássy Györgyné, gróf Andrassy Gyuláné, gróf Apponyi Albertné, gróf Apponyi Sándorné, Balázs Györgyné, Bárczy Istvánné, Balogh Jenőné, gróf Batthyányi Lajosné, özv. Báthory Nándorné, Benedek Sándorné, Berzeviczy Albertné, gróf Bethlen Istvánné, dr. Boda Dezsóné, Csánády Frigyesné, gróf Csekovics Endrené, báró Dániel Gáborné, gróf Dessewffy Emilné, Draschel-Lázár Alfrédné, domonyi Domony Mórné, gróf Edelsheim-Gyulai Lipótné, özv. Elek Pálné, jánosi Engel Gyuláné, gróf Esterházy Erzsébet, gróf Esterházy Emmi, Farkas Edith, báró Fejérváry Imréné, Fernbach Károlyné, Follért Károlyné, báró Gillányi Imréné, báró Groedel Arminné, dr. Grósz Emilné, báró Guttmann Lilly, báró Guttmann Vilmosné, gróf Hadik-Barkóczy Endréné, gróf Haller Györgyné, özv. Hampel Józsefné Pulszky Polixena, báró Harkányi Jánosné, báró Hazay Samuné, Hennyey Vilmosné, dr. Hermann Béláné, Hollán Sándorné, báró Herzog Mórné, özv. Hieronymi Károlyné, dr. Illosvay Lajosné, dr. Jankovich Béláné, Jeszenszky Sándorné, báró Jósika Samuné, Josipovich Gézané, Kálmán Gusztávné, gróf Karolyi Gyuláné, báró Karg Jánosné, ivándy Karátson Lajosné, gróf Karacsony Jenőné, Kelemen Béláné, gróf Khuen-Héderváry Károlyné, Kirchner Hermanné, báró Kornfeld Mórné, Lánczy Leoné, dr. Lers Vilmosné, Lónyay Sándorné, Lukács Györgyné, Madarassy Gáborné, gróf Mailáth Józsefné, gróf Marenzi Ferencné, gróf Mikes Arminné, dr. Némethy Károlyné, Molnár Viktorné, özv., dr. Neumann Arminné, báró Orosdy Fülöpné, özv. örögróf Pallavicini Edéné, gróf Pejacsevics Jolán, Pekár Gyuláné, ifj. báró Perényi Zsigmondné, gróf Rádai Gedeonné, báró Révay Simonné, Rosenberg Augusta, Sándor Jánosné, gróf Semsey Lászlóné, dr. Sennyey Józsefné, dr. Simon Elemérné, gróf Szapáry Emmi, szeverini Sorsich Béláné, gróf Széchenyi Emilné, Szász-Schwartz Gusztávné, Szemző Aglájá, Szurmay Sándorné, gróf Teleky Sándorné, gróf Tisza Istvánné, dr. Töry Gusztávné, Vadász Lipótné, gróf Wilczek Frigyesné, özv. báró Vécsey Józsefné, Wlassics Gyuláné, gróf Zichy Rafaelné, sáromberki Zigler Károlyné, gróf Zichy Jánosné.

— **Műszaki kérdések az OMGE-ben.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület műszaki bizottságának Bolla Mihály elnöklété alatt tartott ülésén Krollopp Hugó titkár bejelentette, hogy ifj. Sporzon Pál és Karkoványi Ákos elkészítették a galantai nemzetközi szántógépbemutatóról beszámoló terjedelmes jelentést. Sporzon Pál hangsúlyozza, hogy a gazdaságközönség tájékoztatásának különösen most van nagy jelentősége, mert rendkívül nagy fontossága, hogy a jelenlegi viszonyok mellett a kevesebb iga- és kézimunkaerő dacára az őszi szántások idejében végezhetőek legyenek. Miután a szántógépek elterjedését jelenleg a benzín hiánya akadályozza, hogy e helyett vétessek használatba a benzol, amelyből Ausztria és Magyarország területein belől a szükséges mennyiség előállítható. Országgh Róbert felszólalása után a bizottság elhatározta, hogy a benzol biztosítása és kiosztása tekintetében felterjesztést intéz a földművelésügyi miniszterhez. Majd elhatározta a bizottság, hogy a galantai gépbemutatóról szóló jelentést magyar és német nyelven kiadja, hogy az ott elért eredményekről a külföldi gazdák is tájékoztassanak, akik eziránt nagy érdeklődéssel viseltetnek. Ezután Sporzon Pál

bejelentette a bizottságnak, hogy a tanév be-zárása után hajlandó a szabadságot, de katonai fegyelem alatt álló gépészekkel a szántási munkálatokat vezetni, ha a kormány arra határozna el magát, hogy nagyobb számu gépet szerez be és ezekkel az őszi szántásokat olyan vidékeken elvégezteti, ahol a gazdák a munkát egyébként elvégezni nem tudják. Ezzel kapcsolatban Rubinek Gyula igazgató utalva arra a körülményre, hogy szakavatott gépészekre nagy szükség lesz, javasolja, hogy a földművelésügyi miniszterhez felterjesztés intéztessek, melyben az egyesület kérje, hogy a munkaerők kiképzésére és a mezőgazdasági gépek használatával kapcsolatos kérdések elintézésére Sporzon Pál kirendeltessek. Ehhez a bizottság hozzájárult. Végül Blantz Jenő mutatott rá azokra a nehézségekre, melyekkel a Németországból való gépbemutató jár, mire a bizottság elhatározta, hogy a földművelésügyi minisztert kéri fel a lehető könnyítéseket kieszközlésére.

— **A magyar, német és osztrák méhészeti vándorgyűlés elhalasztása.** A magyar, német és osztrák méhészek múlt évben Pozsonyban megtartott 59-ik vándorgyűlése elhatározta, hogy a legközelebbi vándorgyűlést ebben az évben Németországban, Königsbergben fogja megtartani. A háború folyamán azonban az oroszok Keletporoszországba ismétellen betörttek, sok gazdaság és ezekben igen sok méhes elpusztult, másfelől pedig a háborus állapot is akadályul szolgál, a vándorgyűlés magyar, német és osztrák elnökei a vándorgyűlés és a kapcsolatos kiállítás elhalasztását határozták el.

— **A háború befolyása a műtrágya árakra.** A háború árdragító hatása a műtrágyáknál is megnyilvánul, ami természetes is, mert a szuperfoszfát gyártásához szükséges nyers anyagok tengeren túlról való ideszállítás lehetetlenné vált, s már a múlt év őszen mutatkozó hiányok pótlása csak csekély mértékben és lényegesen drágább áron történhetett a semleges államok területéről. A szuperfoszfát-nak kilópercentenkénti ára ezidőszert Németországban kb. 80 fillér, Ausztriában pedig jóval felül mozog 70 filléren. Ehhez viszonyítva a magyarországi árak elég olcsók, amennyiben a gyárakhoz mért távolságok szerint 68—70 fillér között ingadoznak. Itt is azonban június 30-tól kezdve kilópercentenként 4 filléres ár-emelkedés fog beállani, miért ajánlatos az őszi szükségletet június előtt fedezni, annyival is inkább, mert a későbbi rendelkezés a vasúti forgalmi zavarok miatt esetleg nem juthat idejében rendeltetési helyére, pedig az előreláthatóan jövőre is nagyon magas gabonaárak, a szokottnál is jövedelmezőbbé teszik a szuperfoszfát használatát.

— **Németország védekezése a filloxera ellen.** A nyugoti harc, mint ismeretes, főbbnyire borvidékeken (Bourgogne, Champagne, Cote d' or, Aisne stb.) folyik és így érthető, hogy a német földművelésügyi kormány nagyon aggódik, hogy a filloxerazárlat nem vihető keresztül a szomszédos német borvidék védelmére, mint béke idején. A csapatok eltolódása, az ezernyi fuvar, beteg és fogolyszállítmány szigorú megvizsgálása filloxeravédelmi szempontból szinte lehetetlen feladatokat követelne. Mindazonáltal a német földművelésügyi kormány felhívta a hadvezetőség különös figyelmét a filloxerával szemben majdnem ötven éven keresztül sikerrel megvédett német szőlők veszedelmére és ennek alapján az összes csapatparancsnokok utasítást kaptak, hogy oktassák ki és ellenőrizzék a legénységet, hogy vesszőket, oltványokat, egyéb zöld vagy fás szőlőrészeket az ellenséges területről német földre semmiképp ne küldjenek.

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Keresek egy ügyes, teljesen jártas

ispánt,

aki nagyobb gazdaságot önállóan vezetne. 3194
Cím a kiadóhivatalban megtudható.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember. életére a legkülönbözőbb módozatok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegéből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejuttandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával 2,527.980.— K

Tartalékok 3,357.603.—

Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból 10,740.000.—

jégkárokból 5,042.000.—

Biztosított érték tűzben 1912. évben 860,000.000.—

jégben 1912. évben 63,000.000.—

Eletzlet állománya 15,240.080.—

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

**Homlokzatok és belsőhelyiségek
meszelésére**

a legjobb és a legtökéletesebb

3010 II.

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára
BUDAPEST, VII., ker., Örnagy-u. 4.

**Zsákot,
Zsineget,**

3009

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.

**Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
intézet** Kérjen ajánlatot

Drága a benzin és kevés.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

SZAB. ASTRA gázlokomobil,

mert kb. 450 gr. faszenet fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

**A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.**

3164 I.